

EDITORIÁL

Dobré správy pre európsku ekonomiku

Jarná ekonomická prognóza Európskej komisie je v znamení dobrých správ. S určitým fázovým posunom po americkej ekonomike oživa aj tá európska. Dôležité je, že ekonomické oživenie nie je viditeľné len na makroekonomických ukazovateľoch, ako je rast hrubého domáceho produktu, ale aj na raste životnej úrovne Európanov.

Ale poďme po poriadku. Najprv k makročíslam. Namiesto očakávaných 1,5% by mal HDP v tomto roku narásť o 1,7% a na budúci rok už o 1,8%. Nie sú to síce závažné čísla, ale vzhľadom na štrukturálne problémy v ekonomikách niektorých členských štátov celkom slušné. Rast HDP je potešiteľný najmä v krajinách, ktoré mali po roku 2008 najväčšie problémy. Írsko, ktorému v roku 2008 takmer zbankrotoval bankový sektor, zaznamená tohto roku rast 4%, čo je jedno z najvyšších čísel v Európe. Aj problematický juh Európy sa začína zviechať. Španielska ekonomika narastie o úctyhodných 2,8% a portugalská o 1,8%. Po rokoch recesie zaznamená rast aj Grécko, a to o 2,1%. Len Taliansko sa stále nevie vymotať z kruhu stagnácie. Jeho ekonomický rast dosiahne len 0,9%.

Čo je ešte dôležitejšie, tvoria sa nové pracovné miesta a klesá nezamestnanosť v celej Európe. A opäť je dôležité, že trh práce začína fungovať aj na juhu Európy. Nezamestnanosť začala výrazne klesať v Španielsku, Portugalsku a dokonca aj v Grécku. Pravdou však je, že je ešte stále veľmi vysoká v pomere k severu Európy. Kým v Španielsku klesne tohto roku nezamestnanosť na 17,6%, v Nemecku sa doslova prepadne na 4,0%. Nemeckí zamestnávateľia sú zúfali z nedostatku pracovných síl. Preto sú aj Nemci ochotní akceptovať migrantov vo väčšej miere, ako by sme si to dokázali pripustiť my.

Ekonomický rast zvyšuje zisky firiem, klesajúca nezamestnanosť zas zvyšuje príjmy domácností. Tešia sa z toho aj verejné rozpočty európskych krajín. Kým juh Európy znižuje deficit, sever už hlási prebytky. Nemci, Švédci, Fíni, Holanďania, ale aj Česi budú mať prebytkové rozpočty. Európa pomaly, ale vytrvalo znižuje obrovský dlh, ktorý sa nahromadil po kríze v roku 2008.

Na prelome rokov 2016/2017 v dôsledku rastu cien ropy vyskočila v Európe inflácia. Zdá sa však, že išlo o jednorázovú udalosť. Rast spotrebiteľských cien by sa v najbližších rokoch mal pohybovať na úrovni cca 1,5%, čo je takmer optimálna hodnota. Ekonomická jar je v Európe tohto roku slnečná. Môžeme len dúfať, že nám vydrží aj počas nasledujúcich rokov.

Ing. Vladimír Baláž, PhD., DrSC
balaz@sevis.sk

HEADLINES

Návrh novely Obchodného zákonníka

V medzirezortnom pripomienkovom konaní je návrh novely Obchodného zákonníka, ktorý si kládol veľké ciele. A ako to už býva, reakcia odbornej verejnosti na seba nenechala dlho čakať. V rámci medzirezortného pripomienkového konania (MPK) bolo k návrhu vznesených množstvo pripomienok. V súčasnosti prebieha vyhodnotenie MPK. Má ísť o reakciu na aplikačné problémy. Áno, aplikačné problémy určite existujú. Ale predovšetkým preto, že vymožiteľnosť práva je veľmi slabá a súdy sú pomalé. A tak inštitúty, ktoré platná legislatíva pozná, sa v praxi vôbec neuplatňujú. Takže len pár zamyslení sa nad niektorými plánovanými opatreniami. (viac na str. 2)

Hrdosť v priamom prenose ...

Prežil som spolu s manželkou a tromi dcérami pol roka v USA a po návrate sa ma mnohí pýtajú ako hodnotím pobyt a aká je Amerika. Odpovedám, že nemôžem hodnotiť Ameriku, keďže ja som najviac času strávil na slnečnej Floride. Je to výrazný rozdiel oproti severným štátom ako napríklad Maryland, či New Jersey a nielen kvôli klimatickým podmienkam. Dokonca ešte aj v rámci Floridy som videl výrazné rozdiely. Keď sme navštívili južnú Floridu, a to oblasť Miami, vládol tam nepriemerný zhon, špina a nervozita. Pre mňa nie moc prívetivé miesto na život. Na rozdiel od oblasti Clearwater-Tampa Bay kde sme žili, a ktorú vnímam ako pekné, pokojné, čisté a bezpečné miesto. (viac na str. 3)

Bohatá Bratislava, chudobné Slovensko?

Európsky štatistický úrad vydáva každý rok rebríček európskych regiónov podľa bohatstva. Bratislavský kraj v ňom vychádza nečakane dobre. Najnovšie čísla publikované tohto roku odkazujú na rok 2015 a hovoria, že Bratislavský kraj je piaty najbohatší región Európy. Predbehol Madrid, Viedeň aj Rím. Je to vôbec možné? Nie je to nejaká štatistická chyba alebo zlý vtip? Nie je, len to treba vedieť správne interpretovať. (viac na str. 4)

PORADENSTVO

Na čo musíme myslieť pri dani z príjmu od 2018

V medzirezortnom pripomienkovom konaní je návrh novely zákona 595/2003 Z.z. o dani z príjmov. Tak ako v roku 2016 aj v roku 2017 zákonodarca zvolil jednu rozsiahlu novelu zákona o dani z príjmov, ktorá bude účinná od 1.1.2018. Novela je rozsiahla, tentokrát má 82 bodov, pričom je do zákona vložených niekoľko nových paragrafov a niekoľko je vypustených a nahradených novým znením aj obsahom.

Zákon definuje „prepojený podnik“. Toto je dôležitá definícia pre transferové oceňovanie a samozrejme následne pre postup pri daňovej kontrole. Navrhnutá definícia prepojeného podniku má dve časti:

1. Subjekt, v ktorom má daňovník priamy alebo nepriamy podiel na základnom imaní vo výške 25% a viac alebo priamy alebo nepriamy podiel na hlasovacích právach vo výške 25% a viac alebo má nárok na podiel na zisku tohto subjektu vo výške 25% a viac; ak fyzická osoba alebo subjekt má priamy alebo nepriamy podiel na daňovníkovi a v jednom alebo viacerých subjektoch vo výške 25% a viac, všetky dotknuté fyzické osoby a subjekty vrátane daňovníka sa považujú za prepojené podniky.

2. Fyzická osoba alebo subjekt, ktorá má priamy alebo nepriamy podiel na základnom imaní da-

ňovníka vo výške 25% a viac alebo priamy alebo nepriamy podiel na hlasovacích právach vo výške 25% a viac alebo nárok na podiel na zisku tohto daňovníka vo výške 25% a viac; ak fyzická osoba alebo subjekt má priamy alebo nepriamy podiel na daňovníkovi a v jednom alebo viacerých subjektoch vo výške 25% a viac, všetky dotknuté fyzické osoby a subjekty vrátane daňovníka sa považujú za prepojené podniky.

V rámci podpory vedy, výskumu a vývoja budú čiastočne od dane oslobodené príjmy z odplát za použitie patentu alebo úžitkového vzoru, dizajnu alebo počítačového programu, ktoré sú výsledkom vlastnej vynálezcovskej, resp. tvorivej činnosti daňovníka (slovenského subjektu alebo fyzickej osoby). Rovnako budú čiastočne oslobodené od dane z príjmu aj výnosy z predaja výrobkov, pri ktorých sa čiastočne alebo úplne využil patent, úžitkový vzor alebo dizajn vyvinutý vlastnou činnosťou daňovníka. Ako má daňovník postupovať je detailne popísané

v dvoch nových paragrafoch (§13a a §13b).

Pre majiteľov viacerých spoločností alebo tých, ktorí majú potrebu spoločnosti zlúčiť, rozdeliť, splynúť alebo realizovať nepeňažný vklad, skončí možnosť voľby realizácie danej transakcie v pôvodných cenách (§17d a §17e) alebo reálnych cenách (§17b a §17c). Od roku 2018 už bude možné vykonať nepeňažný vklad, zlúčenie, rozdelenie alebo splynutie spoločností len v reálnych cenách. To znamená podľa znaleckých posudkov a všetky tieto transakcie budú mať daňový dopad.

Jedným z dôvodov tejto úpravy bolo zrejme aj nekontrolované zlučovanie predĺžených spoločností s inými spoločnosťami vlastnenými a zastupovanými tzv. „bielymi koňmi“ zvyčajne zo zahraničia.

Ako obyčajne nastane skutočnosť, že postihnutými budú korektne fungujúce spoločnosti, ktoré z úplne štandardných podnikateľských dôvodov potrebujú urobiť nepeňažný vklad do spoločnosti alebo zlúčiť či rozdeliť spoločnosti, pričom stále budú mať rovnakých vlastníkov a stále budú tomuto štátu platiť dane a odvody.

Novela zavádza osobitný základ dane „pri odchode“ (nové znenie §17d a §17e). Pričom odchodom sa rozumie presun majetku z ústredia alebo stálej prevádzkarne na Slovensku do iného štátu. Tento osobitný základ dane nesmie byť záporný. Zdanenie pri odchode sa neuplatní na presuny majetku spojené s financovaním cenných papierov, majetku poskytnutého ako kolaterál, resp. ak sa očakáva návrat majetku do 12 mesiacov.

Ďalšou novinkou sú „pravidlá pre kontrolované zahraničné spoločnosti“. Kontrolovanou zahraničnou spoločnosťou sa rozumie subjekt so sídlom v zahraničí, ak daňovník sám alebo spolu so svojimi prepojenými podnikmi má viac ako 50% priamy alebo nepriamy podiel na základnom imaní alebo hlasovacích právach alebo má nárok na viac ako 50% podiel na zisku tohto subjektu a ak daň z príjmov právnickej osoby platená kontrolovanou zahraničnou spoločnosťou v zahraničí je nižšia ako rozdiel medzi daňou z príjmov právnickej osoby kontrolovanej zahraničnej spoločnosti vypočítanou podľa §17 až 29 (nášho zákona o dani z príjmov) a daňou z príjmov právnickej osoby, ktorú by platila kontrolovaná zahraničná spoločnosť v zahraničí.

Od roku 2018 už bude možné vykonať nepeňažný vklad, zlúčenie, rozdelenie alebo splynutie spoločností len v reálnych cenách.

Jednoducho povedané, ak kontrolujete zahraničnú spoločnosť a táto zaplatí nejakú sumu dane z príjmu v zahraničí, tak si musíte vypočítať, akú sumu daní by zaplatila táto spoločnosť podľa slovenských daňových predpisov a tento rozdiel ste povinní dodaním na Slovensku v rámci svojho daňového priznania. Presný postup popisuje §17f.

Zamerala som sa len na stručný popis zmien, ktoré majú významný dopad na strategické rozhodovanie majiteľov spoločností. Či naozaj bude novela zákona prijatá v navrhovanom znení uvidíme po ukončení pripomienkového konania a predložení znenia do parlamentu. Určite však platí, že zasa sa máme od budúceho roku na čo „tešiť“.

*Ing. Danica Michalková
michalkova@sevis.sk*

POHLAD PRÁVNÍKA

Návrh novely Obchodného zákonníka si kládol veľké ciele, ale...

V medzirezortnom pripomienkovom konaní je návrh novely Obchodného zákonníka, ktorý si kládol veľké ciele. A ako to už býva, reakcia odbornej verejnosti na seba nenechala dlho čakať. V rámci medzirezortného pripomienkového konania (MPK) bolo k návrhu vznesených množstvo pripomienok. V súčasnosti prebieha vyhodnotenie MPK.

Má ísť o reakciu na aplikačné problémy. Áno, aplikačné problémy určite existujú. Ale predovšetkým preto, že vymožiteľnosť práva je veľmi slabá a súdy sú pomalé. A tak inštitúty, ktoré platná legislatíva pozná, sa v praxi vôbec neuplatňujú. Takže len pár zamyslení sa nad niektorými plánovanými opatreniami.

Je verejne známe, že dnes je moderné namiesto likvidácie firmy alebo jej riadneho konkurzu, zlúčiť firmu s inou, ktorú vlastní a jej štatutárom je oficiálne „biely kôň“. Takáto firma spraví pohľadnice, desiatky iných „toxických“ firiem a šanca získať od právneho nástupcu splnenie dlhov zaniknutých spoločností je nulová. Účtovníctvo sa stratí a nie je od koho vymáhať dlhy, lebo ani právny nástupca nemá žiaden majetok. Za tejto situácie sa síce javí ako vhodné zošróbovať všetky zlúčenia, splynutia a rozdelenia, ale v praxi by to spôsobilo poctivým firmám nemalé problémy.

Predovšetkým by každá zanikajúca spoločnosť, ak jej účtovnú závierku povinne neoveruje audítora, musela nechať vypracovať správu audítora o tom, že jej pohľadávky a záväzky zodpovedajú ekonomickej skutočnosti. A dňom, ku ktorému by mal audítora takúto správu vypracovať je tzv. rozhodný deň, t.j. deň, od ktorého sa v zmysle zmluvy o zlúčení úkony zanikajúcej spoločnosti z hľadiska účtovníctva považujú za vykonané na účet právneho nástupcu. Lenže táto správa audítora má byť hotová už pred tým, ako sa o zlúčení rozhodne. V praxi by tak vznikol stav, že ak má byť rozhodný deň určený „do budúcnosti“, tak audítora by musel uro-

biť správu ešte pred rozhodnutím o zlúčení a v nej vyjadriť názor na to, či v budúcnosti budú pohľadávky a záväzky zanikajúcej spoločnosti zodpovedať ekonomickej skutočnosti. A to nie je dosť dobre možné. Zároveň vzniká obava, s prihliadnutím na navrhované znenie § 69 ods.6 písm. d), že pri zlúčení bude možné určiť rozhodný deň len do minulosti. Navrhovaný text, ktorý hovorí, že: „tento deň môže byť určený späť najskôr k prvému dňu po dni, ku ktorému sa zostavila posledná neschválená individuálna účtovná závierka alebo najskôr k druhému dňu po dni, ku ktorému sa zostavila posledná schválená individuálna účtovná závierka“ možno vykladať rôzne. Lenže zlúčenia vykonávané s určením rozhodného dňa späť sú dnes skôr výnimkou. To platí primerane aj pre splynutia alebo rozdelenia.

Ďalšou novinkou pri zlúčení / splynutí / rozdelení (spoločne ako „zlúčenie“) má byť vypracovanie správy audítora o tom, že nástupnícka spoločnosť nebude mať ku dňu účinnosti zlúčenia záporné vlastné imanie za predpokladu zachovania stavu zúčastnených spoločností. Túto správu má audítora vypracovať až po prijatí rozhodnutia o zlúčení, ale návrh na zápis zlúčenia do obchodného registra bude nutné podať do 30 dní od prijatia rozhodnutia o zlúčení, inak by platila zákonná fikcia, že zmluvné strany od zmluvy odstúpili. Audítora tak na vypracovanie správy, najmä v prípade zložitejších fúzií, nebude mať dostatok času.

Aj keby správa audítora potvrdila predpoklad kladného vlastného imania právneho nástupca, ale reálne by ku dňu účinnosti zlúčenia

vlastné imanie právneho nástupcu bolo záporné, zákon nerieši dôsledky. Iba určuje, že vlastné imanie právneho nástupcu nesmie byť záporné. Čo sa stane, ak záporné bude, to zákon nerieši. Ak sa nestane nič, potom sa zmysel celého opatrenia stráca.

Každá zanikajúca spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť alebo družstvo bude okrem toho povinná predložiť návrh zmluvy o zlúčení aspoň 60 dní pred konaním valného zhromaždenia na schválenie správcovi dane. Čo konkrétne bude správca dane robiť a dokedy má povinnosť rozhodnúť, resp. či má vôbec povinnosť nejako rozhodnúť, to tento návrh nerieši.

Ďalšou zmenou je úprava tvorby a používania kapitálových fondov. Z neznámych dôvodov je však zaradená do časti týkajúcej sa akciových spoločností, čo vnímame ako zmätočné, keďže kapitálové fondy sú bežné aj u iných typov obchodných spoločností. Navrhovaná úprava nie je celkom dotiahnutá do konca, lebo síce predpisuje povinné použitie niektorých typov kapitálových fondov len na úhradu straty v prvých dvoch rokoch, ale neuvádza, od kedy lehota 2 rokov plynie a čo sa stane po jej uplynutí.

Zmien je ďaleko viac, stretli sa však s masívnou kritikou verejnosti. Preto predpokladáme, že celý návrh ešte bude predmetom „vyjednávania“ a konečná podoba možno aspoň trochu zohľadní praktické pripomienky. Vzhľadom na veľký počet plánovaných zásahov do existujúcej legislatívy by bolo namieste zmeny zavádzať po dôkladnom zvážení dopadov.

*Mgr. Danica Kozáková
kozakova@sevis.sk*

Hrdosť v priamom prenose ...

Prežil som spolu s manželkou a tromi dcérami pol roka v USA a po návrate sa ma mnohí pýtajú ako hodnotím pobyt a aká je Amerika. Odpovedám, že nemôžem hodnotiť Ameriku, keďže ja som najviac času trávil na slnečnej Floride. Je to výrazný rozdiel oproti severným štátom ako napríklad Maryland, či New Jersey a nielen kvôli klimatickým podmienkam. Dokonca ešte aj v rámci Floridy som videl výrazné rozdiely.

Keď sme navštívili južnú Floridu, a to oblasť Miami, vládol tam nepríjemný zhon, špina a nervozita. Pre mňa nie moc prívetivé miesto na život. Na rozdiel od oblasti Clearwater-Tampa Bay kde sme žili, a ktorú vnímam ako pekné, pokojné, čisté a bezpečné miesto. Vodiči sú ohľaduplní, voľný prechod cez cestu alebo prednosť pri radení sa do druhého pruhu bola samozrejmosťou a všade bolo cítiť trpezlivosť. Ľudia, ktorých som stretával na prechádzkach, či v parku alebo na chodníku boli zdvorilí, pozdravili a usmievali sa na druhých. Raz ma pobavil chlap s tmavou pleťou a bielymi zubami, ktorý bol vo výkope s lopatou. S pozdravom typicky americkým „how are you“ alebo „how is it going“ sa na mňa usmial a pokračoval vo svojej práci. Aj keď ma domáci upozorňovali, že to nie je úplne úprimné, nevedelo mi to, mal som pocit, že sa aspoň trochu zaujímajú o druhých. Keď to porovnam so súčasným stavom na slovenských dedinách, kde deti pomaly zabúdajú zdravie starších ľudí, tak aj pretváarka v Amerike je mi bližšia ako úplný nezaujem.

Tesne pred odchodom do štátov som v rádiu zachytil správu, že v rebríčku najviac hrdých obyvateľov na svoju krajinu sú práve Američania. Vtedy som sa usmial a pochybovačne povedal, že opäť niekto chce byť „prvý“. Na to, aby som uveril, či rebríček bol objektívny, som potreboval stráviť viac času medzi americkými rodinami.

Všetky tri moje dcéry hrajú volejbal a stali sa hráčkami volejbalového klubu ROGUE v Clearwater. Trikrát do týždňa absolvovali tréning a každý tretí víkend sme trávili na viacdňovom turnaji v okolitých mestách. Mal som dostatok príležitostí rozprávať sa s rodičmi. Pri jednom rozhovore na tréningu, presne v deň inaugurácie Donalda Trumpha do funkcie prezidenta, som hlasne zafrflal, že čo je to za „blbý“ nápad opäť mať prázdniny, veď pred pár dňami mali iné školské voľno. Ten pohľad dvoch mamičiek smerom ku mne by som nikomu neprial. „Ako som si mohol dovoliť sponchyňovať inauguračný deň?“ Stále som si myslel, že srandujú. No nesrandovali. Vážne mi vysvetlili, ako ich deti pozorne sedeli pri TV a počúvali slová rečníkov, ako ich to zaujíma, aký je tento deň dôležitý pre krajinu a aká je to významná udalosť v americkej histórii. Keď som si to ešte preveroval aj u iných rodičov, či som náhodou nenarazil na „divné“ mamičky, ich postoj vôbec nebol odlišný. Oni to považujú za naozaj dôležité.

Iný príklad vzťahu ku vlastnej krajine som vnímal počas americkej hymny. Pred každým aj mládežníckym turnajom odznela štátna hymna, či už podaná spevákom alebo reprodukovaná, všetci stáli vzpriamení, so vztyčenými

hlavami a s pravou rukou na srdci. Nikto sa nepohol. V tejto atmosfére bolo cítiť ozajstnú hrdosť na USA. A to, že všade vidno americké vlajky ani nemá význam zdôrazňovať. Pri tomto som žiadnu pretváarku nevnímal.

To že sú hrdý národ, je aj v tom, ako sa dokážu predať. Ako sú vedení k vnímaniu samého seba. Ako rodičia svoje deti chvália, ako ich v ich aktivitách podporujú. Aj malý úspech človeka je úspech. Hovorila o malom víťazstve ako o veľkej veci. Nezpochybňujú dosiahnuté výsledky. Videl som, ako menej zdatné hráčky v mužstve nastúpili iba na pár minút do zápasu. Nielen rodičia, ale aj samotné dieťa to bralo ako veľkú udalosť. Po zápase im tréner a rodičia vysvetlili, aké sú pre družstvo potrebné. A dieťa to aj takto prijalo a bolo na seba hrdé.

Prečo o tomto píšem?

Žiaľ, počúvam ako ľudia z môjho okolia radi zovšeobecňujú, že vnímajú túto krajinu cez negatívne správy z médií, ako hovoria o hlúpych Američanoch, ktorí si mýlia Slovensko so Slovinskom, ako nevedia nájsť na mape Európu. Ako Slováci, ktorí študujú v Amerike, dosahujú nadpriemerné výsledky v porovnaní s americkými študentami. Zároveň však Slováci jedným dychom povedia o tom, akí sme my ako národ blbí a neschopní a nič poriadne sme vo svete nedokázali. Trápi ma, keď sami o našej krajine vytvárame obraz zostalej krajiny, aj keď to tak vôbec nie je. Mrzí ma, keď vidím ako sa sami znehodnocujeme a aj na pekné a kvalitne veci, ktoré Slovensko a Slováci vytvorili pozeráme s pohrdaním.

Nie každý musí so mnou súhlasiť, ale o jednej veci vôbec nepochybujem, a to o budúcnosti Ameriky. Amerika vsádza na deti a mládež cez vzdelanie a šport. Počnúc rodičmi, neskôr školami a univerzitami a v neposlednom rade s podporou štátu budujú prostredie pre budúcu generáciu. V tomto sú Američania jednotní. A americké deti a mládež to vedia. A tu aj podľa mňa začína hrdosť k vlastnej krajine.

Amerika mi vo veľa smeroch otvorila oči. Pozoroval som so záujmom ako dokážu všetko merať. Ako štatistiky používajú takmer všade na porovnávanie, vyhodnocovanie a rozhodovanie. Videl som ako vybudovali systémy riadenia v oblastiach, kde by som to vôbec nečakal a na konci bol dosiahnutý výsledok. Majú proste iný ťah na bránku. Stretol som trénerov a majiteľov klubov. Sú to vážení, dobre platení ľudia a ich práca je veľmi hodnotná. V tomto smere sa máme čo od Američanov učiť...

A tu vidím nielen vzor pre nás ale aj zaujímavú investičnú príležitosť na Slovensku. Roky sa pohybujem v oblasti športu, nielen aktívne športujem, organizujem športové podujatia, ale aj pozerám na šport ako na biznis. Som presvedčený, že o niekoľko rokov bude oblasť športu pre deti a mládež výnosovo zaujímavá. Je to oblasť, ktorú rodičia a starí rodičia z lásky k svojim potomkom ochotne podporia a nebudú šetriť prostriedkami. Takže finančné zdroje existujú.

Každým rokom prichádza na trh práce viac a viac uvedomelých mladých ľudí, športovcov so schopnosťami viesť tímy a riadiť kluby. Nielenže sú dobrí športovci, ale zároveň chápu, aká dôležitá na ceste k úspechu je komunikácia so zverencami a riadenie samotného klubu. Vedia, že dôležitosť kvality personálu je rovnaká ako kvalita prostredia, kde sa šport odohráva. V našom okolí nájdem dostatok schopných mladých, ktorí hľadajú uplatnenie a nechcú

byť iba článkom niekde pri páse alebo robiť úradníka v banke. Dôkazom, že to funguje, sú úspešné športové kluby zamerané na deti a mládež takmer v každom menšom meste.

Tu môže prísť námietka. „A kde majú deti športovať? Že by to mala byť oblasť, ktorú musí podporiť štát, samospráva a vybudovať športoviská“ Ale toto počúvame od revolúcie a nič zásadné sa neudialo. A ani sa neudeje. A práve tu vidím investičnú príležitosť. Zakladať športové kluby a popritom stavať súkromné športoviská. Samozrejme ich stavať bez partnera ako je štát alebo samospráva. Aby si majiteľ mohol slobodne definovať podmienky, za akých sa športoviská budú prevádzkovať. Takáto investícia určite náklady na samotný šport predraží a mnoho rodičov na ten šport nebude mať financie. Ale táto nerovnováha už existuje aj dnes a existovať bude. Potreba športovať sa však kvôli tomu nestratí. Iba to donúti majiteľa klubu, aby spravoval svoj majetok profesionálne a riadil klub rovnako ako sa riadi akákoľvek firma. Potom sa úspech dostaví.

Teší ma, že mnoho mojich kamarátov, klientov sa už na túto dráhu dalo. Pozorne ich sledujem a vnímam, že to nie je vôbec ľahké. Ale oni vidia v športe pre mládež zmysel a častokrát aj uplatnenie pre svojich potomkov. Ja sa k nim pridám neskôr, pretože to mám ako nesplnený detský sen. A možno aj na našom športovisku raz bude hrať hymna a budeme pri nej hrdo stáť s dobrým pocitom, že sme vytvorili zmysluplný projekt.

Pavol Prekop
prekop@sevis.sk

Bohatá Bratislava, chudobné Slovensko?

Európsky štatistický úrad vydáva každý rok rebríček európskych regiónov podľa bohatstva. Bratislavský kraj v ňom vychádza nečakane dobre. Najnovšie čísla publikované tohto roku odkazujú na rok 2015 a hovoria, že Bratislavský kraj je piaty najbohatší región Európy. Predbehol Madrid, Viedeň aj Rím. Je to vôbec možné? Nie je to nejaká štatistická chyba alebo zlý vtíp? Nie je, len to treba vedieť správne interpretovať.

Ako sa bohatstvo krajín a regiónov vlastne vypočítava? Najpoužívanejší ukazovateľ je HDP, teda hrubý domáci produkt na jedného obyvateľa. Výpočet sa samozrejme upraví o rozdielnu cenovú hladinu v každej krajine. Konečný ukazovateľ teda hovorí, aký je HDP na jedného obyvateľa v parite kúpnej sily. A na jeho základe sa naozaj môže zdať, že Bratislava je fantasticky bohatá, pretože takmer 1,9 krát presahuje priemer EÚ. Pred Bratislavským krajom je len vnútorný Londýn, Luxembursko, Hamburg a Brusel.

Nie je to zjavný nezmysel? Samozrejme, veď stačí sa ísť pozrieť do Viedne a každý zistí, že je niekoľkonásobne bohatšia. Kde teda sú druhovia z Eurostatu urobili chybu? Chyba nenastala nikde, len si treba uvedomiť, ako sa HDP počíta a prezentuje. Jeden pohľad hovorí o tom, ako sa HDP vytvára a druhý zas o tom, ako sa rozdeľuje. Z hľadiska tvorby HDP je Bratislavský kraj vysoko produktívny. Bohatstvo Bratislavy je spôsobené najmä tým, že sú tu prítomné zväčša zahraničné podniky ako automobilky, banky, telekomy. V bežných moderných metropolách už nenájdeme napríklad automobilky. V postsocialistických krajinách sú však ešte prítomné priemyselné dedičstvá, veď Volkswagen je následníkom Bratislavských automobilových závodov.

Treba si aj uvedomiť, že Bratislavský kraj je malé územie s nízkym počtom obyvateľov. Keď sa ten celkový zisk preráta na jedného obyvateľa, opticky to veľmi vysočí. Keď si zoberieme regióny ako Paríž či Londýn, tie majú okolo 8-9 miliónov obyvateľov, Budapešť má dva milióny, Praha a Viedeň po 1,8 milióna. Bratislava je oproti nim naozaj maličká, takzvané vreckové hlavné mesto. Veď celý Bratislavský kraj má len nejakých 560-tisíc obyvateľov. Aj preto je vytvorený HDP na jedného obyvateľa taký veľký. A je to vytvorený HDP na obyvateľa, ktorý radí Bratislavský kraj na piate miesto v Európskej únii.

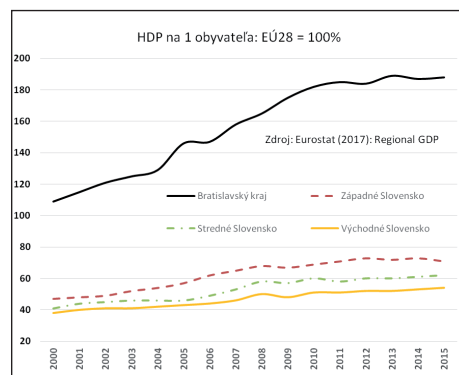
Iný pohľad na HDP hovorí o tom, ako a medzi koho sa rozdeľuje. HDP sa rozdeľuje medzi tri skupiny príjemcov. Podnikatelia poberajú zisky a nájmy, zamestnanci mzdy (vrátane odvodov) a štát dostane DPH. Slovensko sa nachádza v trochu neštandardnej situácii. U nás totiž zisky – ktoré si berú podniky – tvoria viac ako polovicu HDP, kým mzdy – ktoré si berú ľudia – zas menšiu. Zisky tvorili v minulom roku 51% HDP, platy 39% a zvyšok boli dane z produkcie. Všade inde je však ten pomer opačný, keďže ľudia majú – najmä v západnej Európe – vyššie platy. Z tej vytvorenej hodnoty sa teda viac dá ľuďom a menej podnikom.

Nemáme regionálne údaje o HDP rozdelenom medzi podnikateľov, zamestnancov a štát. Môžeme však predpokladať, že podiel ziskov je v Bratislavskom kraji omnoho vyšší ako je spomenutý celoslovenský priemer 51%. Práve preto, že v Bratislavskom kraji majú sídlo vlajkové lode slovenskej ekonomiky. A tie sú prakticky všetky v zahraničných rukách. Každý rok odíde zo Slovenska cca tri miliardy eur len na dividendách vyplatených do zahraničia. V Bratislavskom kraji (ako aj na celom Slovensku) teda zostávajú v podstate len mzdy. A tie sú síce podstatne vyššie ako v Žiline či Košiciach, ale zas omnoho nižšie ako vo Viedni. Ak teda hovoríme, že Bratislava je piaty najbohatší región v Európskej únii, je to síce pravda, ale hovoríme tým o bohatstve vytvorenom, nie rozdelenom.

Nie je však chybou Slovenska, že v Bratislave je v porovnaní so zvyškom Slovenska nakumulovaných tak veľa podnikov? Je v iných krajinách rozložené bohatstvo rovnomernejšie? Ako kde. Vo väčšine Európy sú regionálne rozdiely normálnou vecou a pretrvávajú stovky rokov. Taký juh Talianska je oproti severu dvesto rokov pozadu. Ale je pravda, že na Slovensku sú tie rozdiely veľmi veľké. Dokonca väčšie ako v Taliansku.

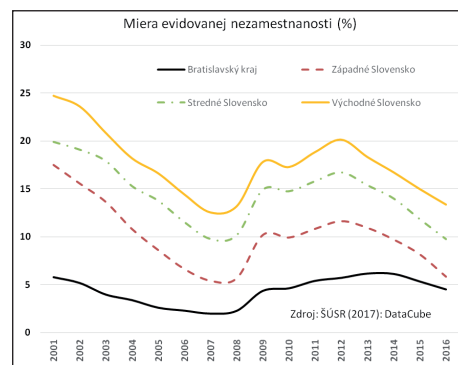
Zahraniční investori majú Slovensko (a Bratislavský kraj zvlášť) radi. Bratislava má výborné dopravné napojenie na Viedeň a na Budapešť. Má fantastickú polohu a oproti Viedni či Londýnu veľmi lacnú pracovnú silu. Kým priemerná mzda vo Francúzsku je 3000 eur, v Nemecku 3700, v Bratislavskom regióne je to okolo 1400 eur v hrubom. Je to teda veľmi dobré miesto na podnikanie. Aj daňové zaťaženie u nás je na európske pomery dosť nízke.

Regionálne rozdiely medzi Bratislavou a zvyškom Slovenska sú podstatne vyššie ako napríklad v prípade Česka. A stále sa zväčšujú, najmä ak ich meriame metodikou Eurostatu, teda cez vytvorený HDP na jedného obyvateľa (Graf 1). V tomto smere Bratislava zvyšku Slovenska doslova uletela.

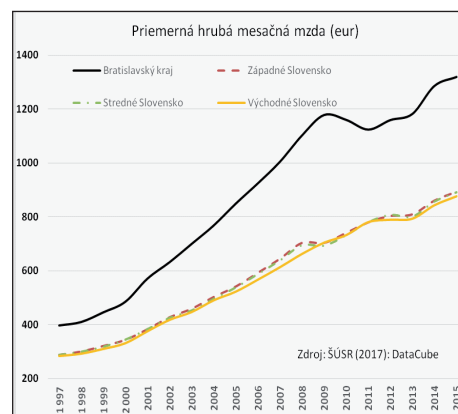

Hrubý domáci produkt je však veľmi skreslený vysokými ziskami, ktoré v Bratislavskom kraji vykazujú multinacionálne firmy. Ako vyzerajú regionálne rozdiely, ak sa zameriame na ukazovatele bližšie občajným ľuďom, napríklad nezamestnanosť a mzdy?

Ak sa pozrieme na vývoj miery evidovanej nezamestnanosti, tak vidíme dva trendy (Graf 2). Prvým je všeobecný pokles nezamestnanosti v posledných rokoch, ktorý je spôsobený jednak rastom ekonomiky a jednak demografickým vývojom. Druhým je určitá konvergencia Bratislavy a západného Slovenska. Je zrejme, že okrem Bratislavy sa biznis a s ním súvisiaci do-pyt po pracovnej sile stále viac presadzuje aj v Trnave, Nitre a Trenčíne.

Čo sa týka miezd, tam Bratislava zostáva rovnako uletená ako v hrubom domácom produkte. Rozdiely medzi západom, stredom a východom Slovenska sú relatívne malé (Graf 3). Čím to je? Bratislava koncentruje banky, strediská zdieľaných služieb a najlepšie platené závody automobilového priemyslu. Takmer všetky tieto aktivity sú v rukách multinacionálnych firiem. Špičkové technológie umožňujú vysokú produktivitu práce a tým aj vyplácanie vysoko nadpriemerných miezd.

Regionálne rozdiely sú tu, aby zostali. Bratislava bude ešte veľmi dlho vyčnievať nad zvyškom Slovenska. Môžeme len dúfať, že sa na ňu začne dotahovať aspoň západné Slovensko.

Ing. Vladimír Baláz, PhD., DrSC
balaz@sevis.sk